

**Op weg naar een gezonde generatie in Zuid-Limburg
Marjon Hulst, Programmamanager Trendbreuk**

16 september 2026

Trendbreuk in het kort

- Limburg Factor (2015)
- Sociale Agenda (2015)
- Regionaal gezondheidsbeleid (2016)
- Gezonde Generatie (2017)
- Programma Trendbreuk (2018)
- Verkenning Trendbreuk 2.0 (2022)
- GALA-IZA (2023)
- Werkplan 2024-2026 (2024)
- Regionaal gezondheidsbeleid
Gezondheid nu, voor later! (2025)

Aanbevelingen Limburg factor

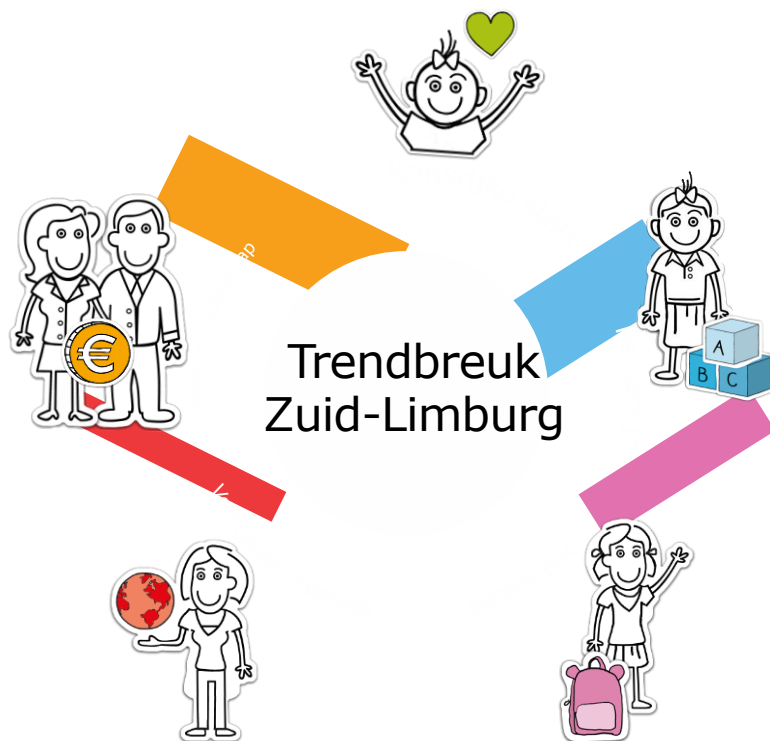

- Opvoedondersteuning
- Positieve opvoedingsstijl /emotionele stabiliteit
- Onderwijs, Arbeid + verbetering aansluiting
- Kwaliteitsimpuls PO/VO – een leven lang leren
- Gezonde leefstijl, Gezonde leefomgeving
- Sociale cohesie
- Zelfredzaamheid

*Maar vooral: Doorbreek sociale overerving en start zo vroeg mogelijk,
begin bij de jeugd!*

De Trendbreuk cyclus

Van kinderwens tot kinderwens

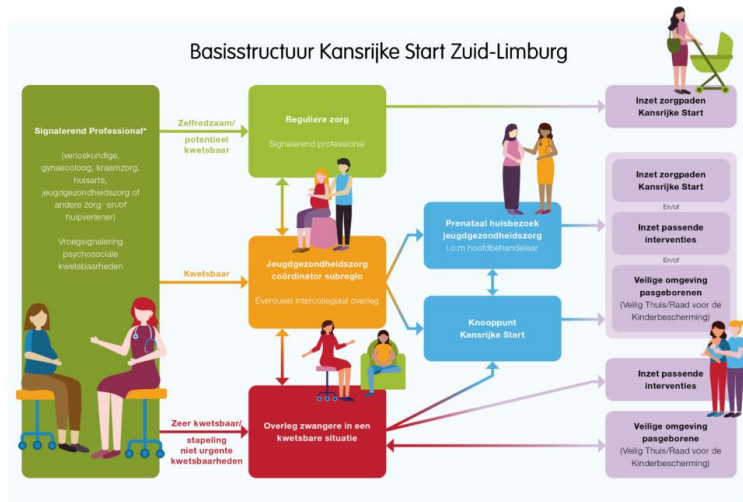

Onze ambitie

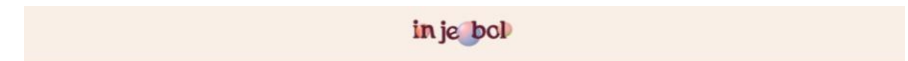
Onze gezamenlijke ambitie is om in 2030 de achterstand van Zuid-Limburg ten opzichte van de rest van Nederland met 25 procent in te hebben gelopen. Daarbij leggen wij de focus nu op de periode van -1 jaar tot en met 18+ (jongvolwassenen). Zodat Zuid-Limburgse kinderen gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien!

Voorbeelden

* Bij acute onveiligheid volg de KIMBO methode Kinder mishandeling

GGD Zuid-Limburg zet In je bol in als spil in regionale aanpak mentale gezondheid

26 februari 2020

Uitvoering en monitoring

Programma Trendbreuk: resultaten 2022 samengevat

Organisatie Trendbreuk

Programmabureau Trendbreuk stuurt namens de 16 Zuid-Limburgse gemeenten op de uitvoering, jaagt aan, verbindt, zoekt mee naar financiering etc.

- Stuurgroep Trendbreuk
- Brede werkgroep Trendbreuk
- Programmamanagement:
 - ✓ Programmamanager
 - ✓ Programma coördinatie per fase
 - ✓ Projectleiders
 - ✓ Communicatie
 - ✓ Ondersteuning

De Stuurgroep Trendbreuk is het regisserende bestuurlijke netwerk voor de inhoudelijke koers van Trendbreuk binnen de regionale beweging Gezond Zuid-Limburg.

De stuurgroep:

- bepaalt de meerjarige koers en prioriteiten;
- bewaakt de samenhang tussen preventie, zorg, sociaal domein en onderwijs;
- stimuleert gezamenlijke transformatie en opschaling;
- bevordert bestuurlijk draagvlak bij de achterbannen;
- ziet toe op voortgang, resultaten en maatschappelijke impact.

Programmamanagement

Het programmamanagement Trendbreuk is ondergebracht bij de GGD Zuid-Limburg, coördineert en ondersteunt de hele Trendbreuk beweging en vervult een centrale rol in:

- Coördinatie en ondersteuning van de beweging;
- Verbinding tussen partners;
- Ontwikkeling en opschaling van effectieve interventies;
- Signalering van kansen en financieringsmogelijkheden;
- Monitoring en verantwoording van voortgang;
- Ondersteuning bij strategische koersbepaling.

Succesfactoren

1. Gedeeld urgentiebesef
2. Korte lijnen partnerorganisaties
3. Creëren van kansengelijkheid: eerst basis daarna ongelijk investeren
 - *het moet niet uitmaken waar je wieg staat, waar je naar school gaat, woont of werkt*
4. Bestuurlijke afspraken over o.a.
 - *Financiën*
 - *Borging projecten en interventies*
5. Langjarige aanpak en bestuurlijk lef
6. Regionale samenwerking: preventie-infrastructuur

Speerpunten 2024-2026

- Verbinding GALA, IZA en AZWA; Gezonde Generatie
- Doorgaande lijn; Gezond Ieren Leven
- Mentale gezondheid Jeugd
- Schoolrijpheid
- Taal- en gezondheidsvaardigheden
- Bestaanszekerheid

Speerpunten 2027-2030

trendbreuk
zuid-limburg

WERKPLAN TRENDREUK ZUID-LIMBURG 2027-2030

Van opbouwen naar verdiepen, versterken en borgen

We bouwen niet alleen aan gezonde kinderen, maar aan een samenleving waarin kinderen, ouders en professionals met elkaar verbonden zijn. Juist in die verbinding ontstaan de beste kansen om gezond, veilig en kansrijk op te groeien.

Onze ambitie

Een Zuid-Limburg waarin alle kinderen, jongeren en hun ouders een eerlijke kans hebben op een gezond en kansrijk leven.

Met en voor elkaar

Trendbreuk is van en voor gemeenten, inwoners, professionals en partners. We werken samen aan wat ertoe doet, dichtbij de mensen en met aandacht voor wat echt werkt.

Gemeenten Inwoners & ouders Onderwijs & kinderopvang Zorg & preventie (GGD, JGZ) Maatschappelijke partners Sport & bewegen

Onze aanpak: de Trendbreukcyclus

We werken samen vanuit de levensfasen van kinderen en jongeren. Met oog voor de samenhang tussen thuis, school, vrije tijd, buurt en zorg. En we kijken verder: naar ouders, naar volwassenen en naar vitale ouderen.

Elke fase telt mee!

Kansrijke Start (0 - 2 jaar) → Peutertijd (2 - 4 jaar) → Basisschoolleeftijd (4 - 12 jaar) → Voortgezet onderwijs (12 - 18 jaar) → Werk & Ouderschap (12 - 35 jaar) → Volwassenen (18 - 65 jaar) → Vitale ouderen (65+)

Faseoverstijgende samenhang & ontwikkelopgaven

Kansrijke Start als basis: elk kind heeft recht op een gezond, veilig en kansrijk leven

Onze vijf inhoudelijke rode draden

Gezond opgroeien voor een gezonde toekomst Investeren in de eerste 1000 dagen en de ontwikkeling van kinderen en jongeren.	Mentaal welbevinden en weerbaarheid Aandacht voor mentale gezondheid, veerkracht en een positief zelfbeeld.	Een gezonde leefstijl en leefomgeving Bewegen, voeding, slaap, niet roken/vapen en een omgeving die gezond gedrag makkelijk maakt.	Kansengelijkheid en bestaanszekerheid Elke fase vraagt om aandacht voor gelijke kansen, armoedepreventie en volwaardige deelname.	Samen werken aan wat werkt Leren, verbeteren en verankeren doen we samen, op basis van data en ervaringen.
--	---	--	---	--

Faseoverstijgende ontwikkelopgaven

- ✓ Sterk ouderschap, een gezonde basis
- ✓ Bewegen en buitenspelen
- ✓ Mentale gezondheid en suïcidepreventie
- ✓ Veiligheid en sociale veiligheid
- ✓ Bestaanszekerheid
- ✓ Partners en samenwerken

Zo werken we

- ✓ Dicht bij inwoners en professionals
- ✓ Leren & verbeteren
- ✓ Integrale samenwerking
- ✓ Data-gedreven en doelgericht
- ✓ Duurzaamheid en borging

Onze werkwijze

Verkennen wat nodig is → Samen prioriteren → Gericht uitvoeren → Meten en leren → Versterken en borgen

Onze werkwijze

Verkennen wat nodig is → Samen prioriteren → Gericht uitvoeren → Meten en leren → Versterken en borgen

Concept - 6 augustus 2026

Samen maken we het verschil, nu én later.

Voor een gezonde generatie in Zuid-Limburg - nu én later.

Regionaal gezondheidsbeleid

"Gewend om samen te werken aan gezondheid in Zuid-Limburg"

2016

GEZONDHEID IN ZUID-LIMBURG:

Juli 2016

van signaalrood naar bronsgroen!

Het beleid zoals op de volgende pagina's beschreven is een coproductie van de Zuid-Limburgse gemeenten, Provincie Limburg en de GGD Zuid Limburg en richt zich op het realiseren van een trendbreuk. De vele kaartjes van Zuid-Limburg die rood kleuren waar het gaat over gezondheid moeten tot het verleden gaan behoren. We willen naar groen!

2020

2025

De trendbreuk-aanpak uitgebreid

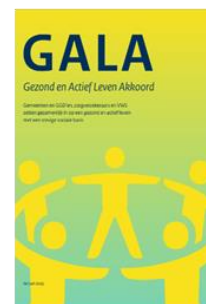
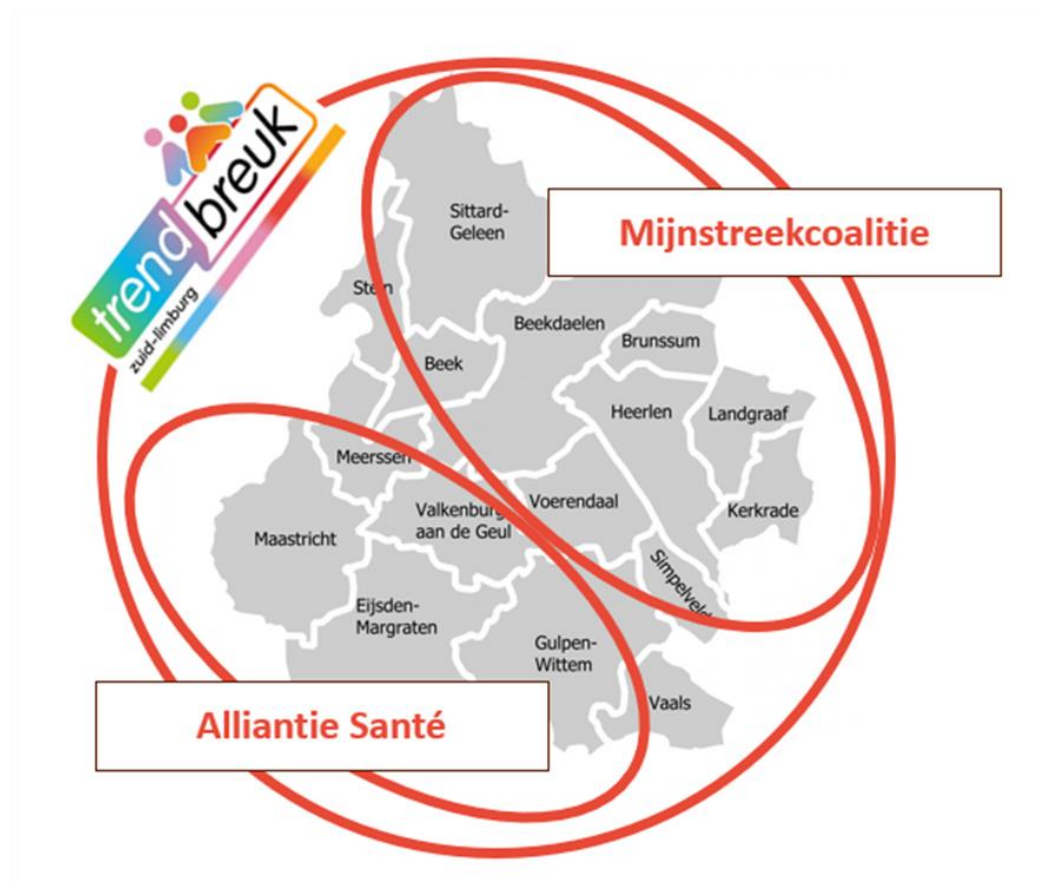

Regionaal Gezondheidsbeleid 2025-2030

Figuur 3: Verhouding tussen Gezondheid nu, voor later!, Trendbreuk, GALA, IZA, burgerbetrokkenheid

Trendbreuk aan basis van Regioplan ZL

Regioplan: gedeelde ambitie en aanpak

SAMEN VOOR EEN GEZOND EN GOED LEVEN IN ZUID-LIMBURG

Verminderen
gezondheids-
achterstanden

Verkleinen
gezondheids-
verschillen

Domein-
overstijgend
samenwerken

Verkleinen
zorgkloof

Verminderen
zorggebruik/
-kosten inwoner

Voor, door en met inwoners in de wijk

INHOUDELIJKE THEMA'S

Veilige,
sociale,
gezonde
leefomgeving

Gezonde
generatie

Vitaal ouder
worden

Mentale
gezondheid

Zorg-
optimalisatie

RANDVOORWAARDELIJKE THEMA'S

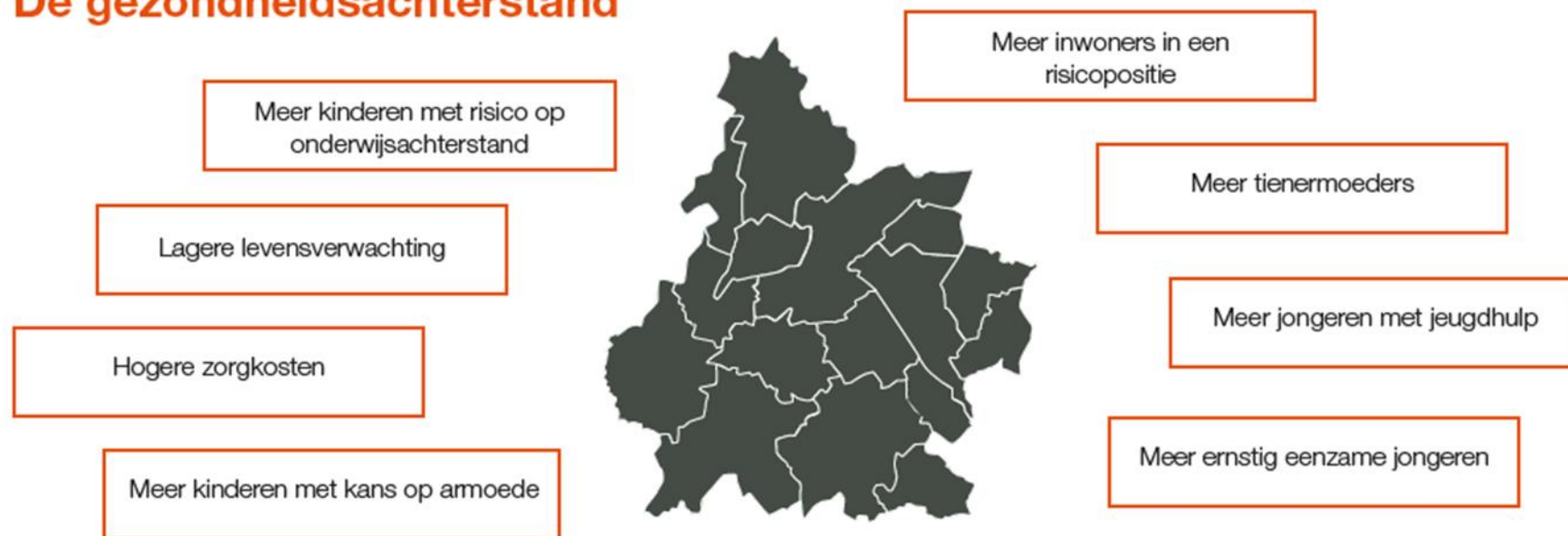
Integrale
aanpak en
infrastructuur

Digitalisering

Arbeidsmarkt

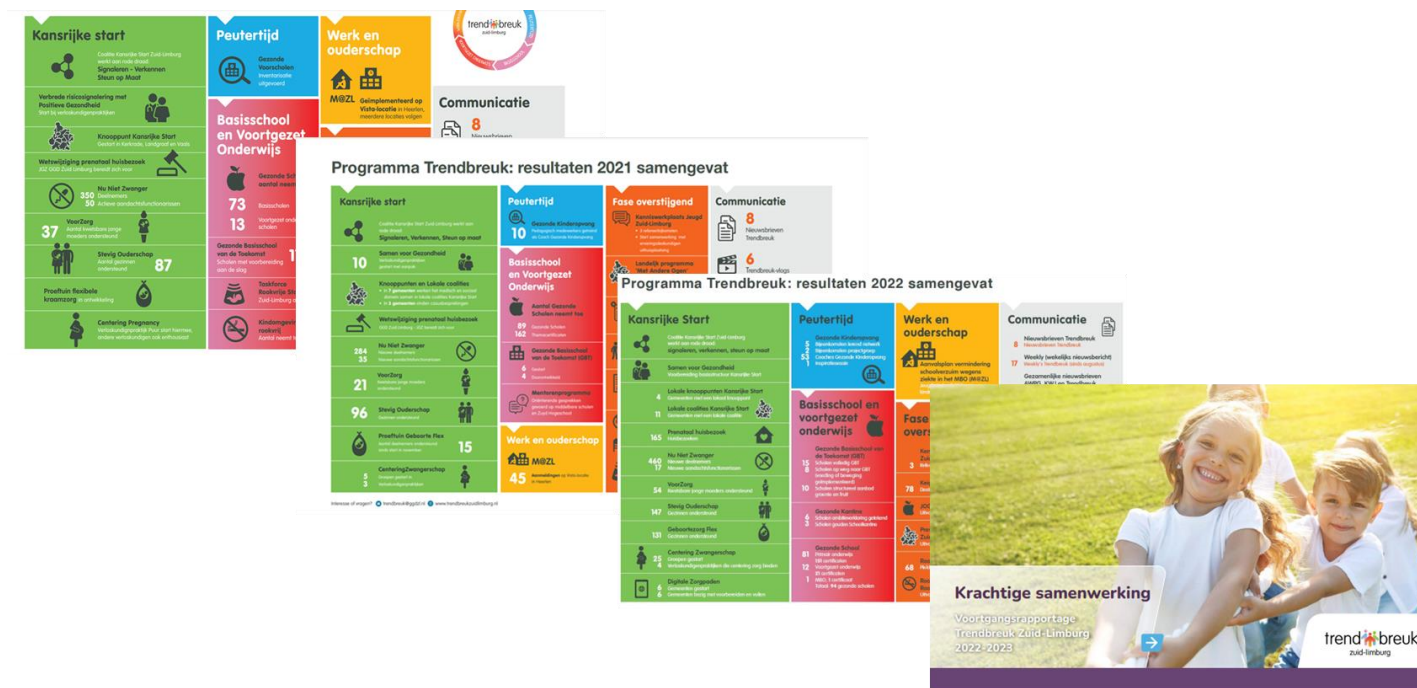
Impact: indicatoren

De gezondheidsachterstand

Impact

- Prestatie-indicatoren gekoppeld aan Sociale agenda en Gezond Zuid-Limburg
- Meten van impact op lange termijn is en blijft lastig onderdeel

Voortgangsrapportage 2025

Voortgangsrapportage Trendbreuk Zuid-Limburg 2025

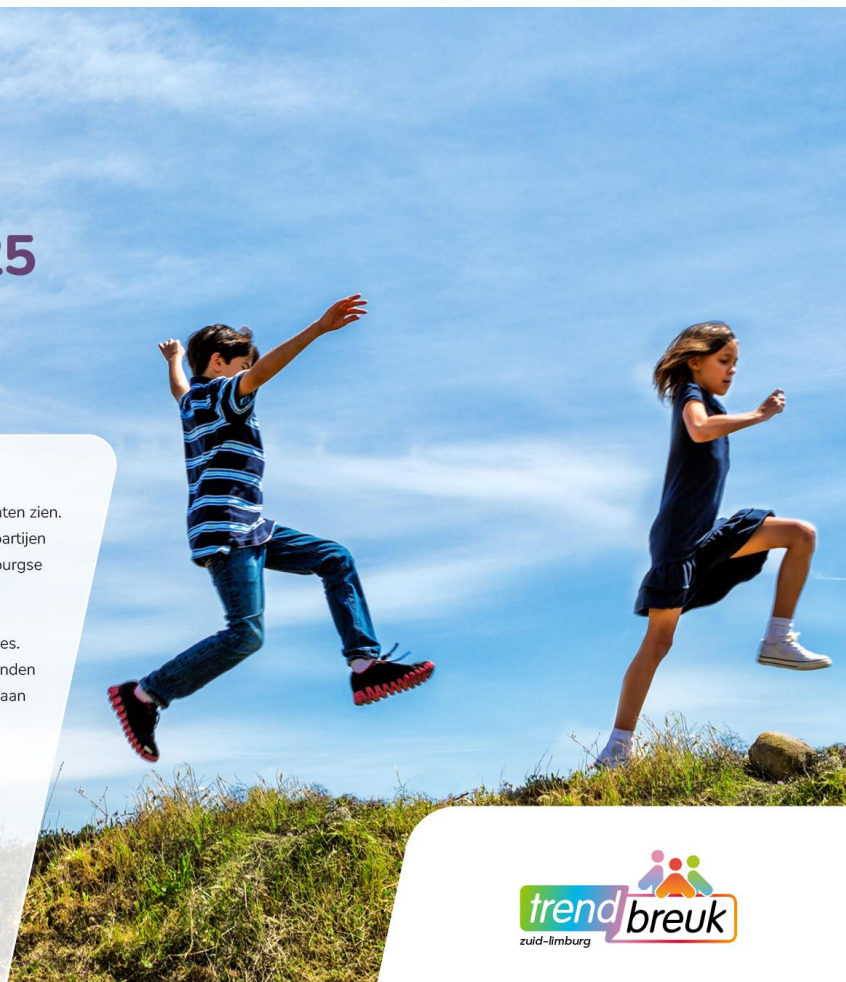
Samen verder

Resultaat en impact

Opnieuw kan het programma Trendbreuk goede voortgang, mooie resultaten en nieuwe ontwikkelingen laten zien. In deze jaarlijkse voortgangsrapportage maken we dat allemaal inzichtelijk. Op de eerste plaats voor alle partijen die een bijdrage aan het programma leveren, maar ook voor iedereen die geïnteresseerd is in de Zuid-Limburgse aanpak om tot een gezonde generatie te komen. Eerdere edities staan op trendbreukz.nl.

Een paar opvallende zaken uit 2025. Het project om zindelijkheid te bevorderen was (en is) een groot succes. Vanaf het begin was er veel belangstelling van ouders, én van de media. Voor het thema mentaal welbevinden bleek groot draagvlak te zijn. Het project om al bij (ongeboren) baby's met taalverwerving aan de slag te gaan maakte een vliegende start, mede dankzij de steun van taalambassadeur Laurentien van Oranje.

Het programma Trendbreuk is volop in beweging. De veranderingen die we in gang zetten zijn niet altijd zichtbaar of meetbaar. Bijvoorbeeld omdat er veel voorbereidend werk achter de schermen gebeurt. Of omdat effecten op Zuid-Limburgs niveau pas op langere termijn te zien zijn. Dat neemt niet weg dat individuele ouders en kinderen wel al de vruchten plukken van de ondersteuning die zij vanuit Trendbreuk aangeboden krijgen. De impact van het programma is op dat niveau vaak heel duidelijk. Gesteund door de vele vertrouwde, maar ook nieuwe partners gaan we vol enthousiasme door om te komen tot een gezonde generatie in 2030.

2025 in 1 oogopslag

Aantal	Interventie
16 gemeenten	Kansrijke Start en Taalrijke Start structureel georganiseerd
16 gemeenten	Rookvrije generatie
60 deelnemers	Nu Niet Zwanger
357 trajecten	Stevig Ouderschap
1935 gezinnen	Zindelijkheidspakketten
316 deelnemers	Keigezond
173 Thema-certificaten	Gezonde school
95% PO scholen	Beweegprogramma
71% PO scholen	Erkend lesprogramma Gezond Leren leven
103 deelnemers	Dialogosessie Mentaal welbevinden

Kansrijke Start (1/4)

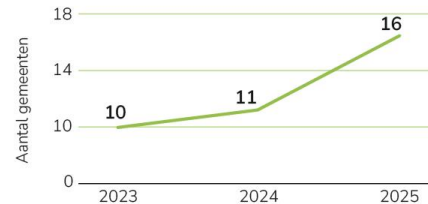
Basisstructuur

Beschrijft uniforme regiobrede afspraken voor domeinoverstijgende ketensamenwerking. Dit zorgt voor een betere signalering, doorgeleiding en ondersteuning aan (aanstaande) ouders in een kwetsbare situatie.

Basisstructuur Kansrijke Start is gerealiseerd in 16 gemeenten rondom de zwangerschap.

Verkenning gestart voor uitbreiding van de Basisstructuur voor het jonge kind (0-2 jaar).

16

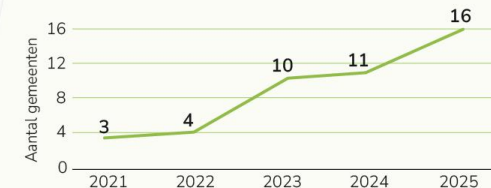
Knooppunten Kansrijke Start

Multidisciplinair casuïstiekoverleg waarin professionals en (aanstaande) ouders samen aan tafel zitten en afspraken maken over maatwerkondersteuning.

Het ZonMw project is afgerond en het Knooppunt Kansrijke Start is structureel geborgd in alle 16 gemeenten.

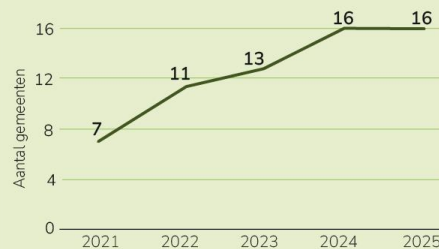
Tijdens een inspiratiemiddag is de handreiking gepubliceerd en overhandigd aan landelijk ambassadeur Kansrijke Start Arlette Vrusch.

Lokale coalities

Domeinoverstijgend samenwerkingsverband tussen professionals uit het medisch, sociaal en publiek domein. Bieden zwangere vrouwen en gezinnen in een kwetsbare situatie het juiste steuntje in de rug.

De lokale coalities krijgen vaste voet aan de grond. Partners vinden elkaar en de doelgroep wordt betrokken.

Kansrijke Start

Samen voor Gezondheid

Onderzoeksproject met een proces- en impactevaluatie van de Basisstructuur Kansrijke Start:

- 1 Vragenlijstonderzoek professionals en interviews cliënten naar de ervaringen met en de mate van implementatie.
- 2 Interviews professionals en cliënten naar de impact op het welbevinden en zelfregie van aanstaande ouders.
- 3 Dossieronderzoek 2200 cliënten naar de associatie tussen de mate van kwetsbaarheid en perinatale uitkomsten en de ingezette zorg.

KANSRIJKE START

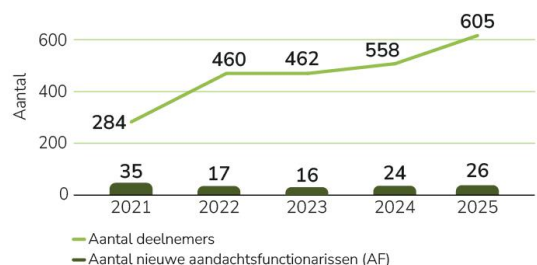

Kansrijke Start (2/4)

Nu Niet Zwanger (NNZ)

Ondersteunt vrouwen en mannen in een kwetsbare situatie om regie te nemen over (het moment van) hun kinderwens en hiermee een onbedoelde zwangerschap te voorkomen.

Samen met alle organisaties in het sociaal en medisch domein blijft Nu Niet Zwanger het bereik vergroten zodat mensen in kwetsbare omstandigheden niet overvallen worden door een onbedoelde zwangerschap. Het is de ambitie om het gesprek over kinderwens te normaliseren en onderdeel te maken van de reguliere werkzaamheden van alle professionals.

Geboortezorg Flex

In 2023 is de proeftuin afgerond, waarin gezinnen in een kwetsbare situatie geen eigen bijdrage betaalden voor kraamzorg of extra kraamzorg ontvangen in de eerste 6 maanden na de geboorte. In 2024 werd lobby voor voortzetting gestart.

De landelijke lobby met partners uit Zuid-Limburg én gemeente Utrecht om de proeftuin voort te zetten is in 2025 gecontinueerd. Ook is een verkenning gestart naar de mogelijkheden voor een doorstart.

Kansrijke Start

Centering Zwangerschap

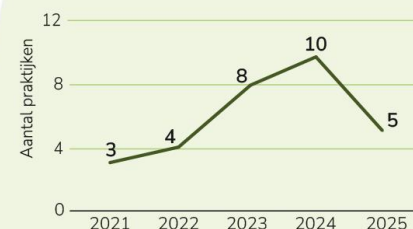
Zwangerschapscontroles in een groep van 8 tot 12 zwangeren. De vrouwen krijgen meer inzicht in hun eigen gezondheid en het maken van positieve keuzes.

Vanwege onduidelijkheid van financiering en verandering van organisatie bij de verloskundigen zijn er in 2025 minder groepen gedraaid dan voorgaande jaren. De verwachting is dat dit in 2026 zal herstellen.

20 groepen gestart

5 praktijken

2 trainingen

Kansrijke Start (3/4)

Centering Ouderschap

Centering Ouderschap combineert in een groepsbijeenkomst het onderlinge contact tussen ouders met de medische basiszorg. Door de groepsaanpak is er meer tijd voor vragen, interactie en het bespreken van situaties in het leven van een baby en het gezin.

De groepen zijn nog wisselend in aantallen deelnemers. Medewerkers en ouders zijn enthousiast.

3

groepen gestart

3

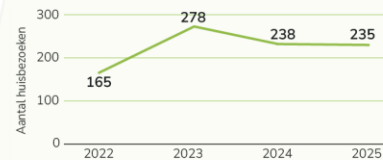
locaties: Maastricht/
Eijsden, Geleen en
Kerkrade

Prenataal huisbezoek

Na signalering van een kwetsbare situatie gaat een jeugdverpleegkundige op huisbezoek. De situatie van het gezin wordt in kaart gebracht. De professional kijkt samen met het gezin wat nodig is.

Het aantal huisbezoeken is nagenoeg gelijk gebleven. Sinds 2023 is er een daling zichtbaar, onder andere door het wegvallen van Geboortezorg Flex. Huisartsen zijn inmiddels ook geïnformeerd waardoor er een stijging van het aantal aanvragen verwacht wordt.

Kansrijke Start

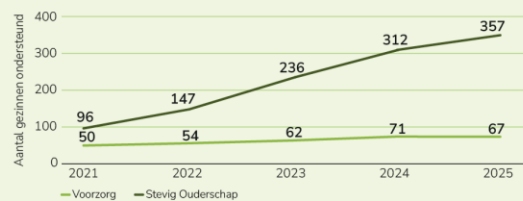
Voorzorg en Stevig Ouderschap

Ondersteuning jonge gezinnen gedurende 1,5 tot 2 jaar.

- Voorzorg (VZ): jonge vrouwen, die minder dan 28 weken zwanger zijn van hun eerste kind en te maken hebben met een opeenstapeling van complexe problemen.
- Stevig Ouderschap (SO): (aanstaande) gezinnen waar de omstandigheden moeilijker zijn dan gemiddeld. De passende individuele begeleiding gaat uit van de eigen kracht van de ouders.

Opdracht is 25 nieuwe trajecten VZ en 150 trajecten SO per jaar te starten.

- 67 VZ trajecten (waarvan 28 nieuw gestart)
- 357 SO trajecten (waarvan 158 nieuw gestart)

Wat valt op ?

Daling van prenatale huisbezoeken.

- In 2024 en 2025 minder PHB dan in 2023
- Exacte redenen niet bekend
- Minder PHB aangevraagd door ketenpartners Basisstructuur Kansrijke Start
- Verloskundigen vragen andere partner dan JGZ
- Partners vragen direct een knooppunt aan zonder PHB van JGZ
- Stop Geboortezorg Flex, waarbij PHB als intake hiervoor een gemakkelijk aanknopingspunt was in het gesprek met ouders
- 2025 en 2026 huisartsen geïnformeerd over PHB

Kansrijke Start (4/4)

Taalrijke Start

Om de trend in laaggeletterdheid te breken, investeert Trendbreuk in de taalverwerving van het jonge kind. In 2025 leidde dit tot de start van Taalrijke Start Zuid-Limburg.

Bewustwording van belang voor taalverwerving op jonge leeftijd staat centraal in Taalrijke Start. In de kick-off hebben alle gemeenten kennisgemaakt met dit regionale project en hun commitment hiervoor uitgesproken.

Kick-off Taalrijke Start 5 november in alle 16 gemeenten

Digitale zorgpaden

Helpt gemeenten en zorgverleners om snel de juiste ondersteuning binnen een gemeente te vinden per specifiek probleem.

De digitale zorgpaden worden jaarlijks per gemeente geüpdatet.

Kansrijke Start

Zindelijkheid

De campagne creëert bewustzijn onder ouders over het juiste startmoment. Gecombineerd met een praktische training die ouders in staat stelt om het proces thuis op de juiste manier te doorlopen, zonder druk of stress. Tijdige zindelijkheid zorgt voor sterke autonomie bij kinderen en bespaart kosten en afval.

750

pakketten begroot

1.935

pakketten uitgereikt

Het projectplan werd opgesteld met de GGD, Jeugdgezondheidszorg, kinderopvang, gemeenten en Rd4. In 2025 startte de zindelijkheidscampagne. Vanaf de start was er veel media-aandacht en interesse bij gezinnen.

Wat valt op ?

Start project Zindelijkheid in juni 2025

- Ouders worden geattendeerd op zindelijkheid en mogen pakket bestellen.
- We verwachtten 750 pakketten nodig te hebben. Dat werden er in 2025 1950.
- Inmiddels in 2026 voortzetting geborgd
- Mede afhankelijk van de impact structureel verder.

Eerste evaluatie in november 2025, tweede in september 2026

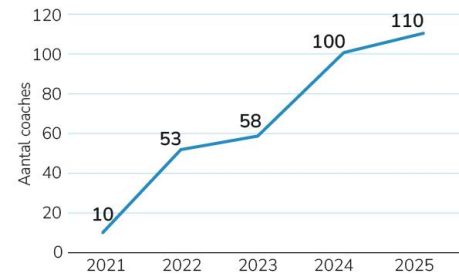
Peutertijd

Gezonde Kinderopvang

Kinderopvangorganisaties werken structureel aan een gezonde leefstijl van kinderen en de deskundigheid van medewerkers. Gezond opgroeien wordt vanzelfsprekend en elk kind krijgt een gezonde start.

In 2025 zijn er 10 nieuwe coaches Gezonde Kinderopvang opgeleid in Zuid-Limburg.

Lerend Netwerk Gezonde Kinderopvang

Een platform waar partners in en rondom de kinderopvang samenwerken en kennis delen om van elkaar te leren.

Het Lerend Netwerk publiceerde in 2025 de tweede editie van Spring Mee!. Een magazine vol inspiratie en praktische tips voor professionals in, en buiten de kinderopvang.

Peutertijd

5
bijeenkomsten
Lerend Netwerk

3
bijeenkomsten
projectgroep

3
nieuwsbrieven Gezonde
Kinderopvang

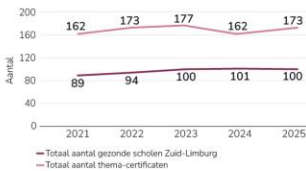
- Lancering Spring Mee! editie 2 tijdens Lerend Netwerk bijeenkomst.
- Verspreiding Spring Mee! editie 2 onder alle kinderdagverblijven, peuteropvang-locaties, BSO's en gastouders.
- Gastouderbijeenkomsten uitgebreid naar heel Zuid-Limburg.

Primair en Voortgezet Onderwijs

Gezonde School

Maakt een gezonde leefstijl op scholen vanzelfsprekend. Een school kan één of meer themacertificaten aanvragen, die onderdeel zijn van het 'vignet' Gezonde School.

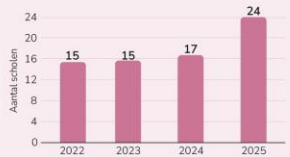
Totaal aantal thema-certificaten: 173.
Met name bij het thema welbevinden zien we een groei in het aantal behaalde thema-certificaten; van 42 scholen in 2024 naar 54 scholen in 2025.

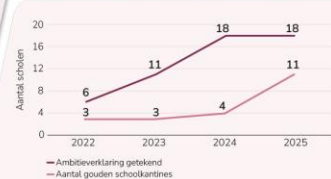
Gezonde Basisschool van de Toekomst (GBT)

Een GBT heeft een verlengd dagprogramma, er wordt meer bewogen, gezamenlijk een gezonde lunch gegeten en er wordt meer aandacht besteed aan ontspanning en leefstijl.

Het aantal GBT scholen neemt toe. Ook scholen die 1 van de 2 pijlers hebben geïmplementeerd zijn hierbij meegenomen.

Basisschool en Voortgezet onderwijs

Gezonde kantine

Met kleine veranderingen kunnen scholen, op basis van de Schijf van Vijf, het aanbod in de schoolkantine gezonder en duurzamer maken.

Steeds meer scholen geven het goede voorbeeld en bieden leerlingen dagelijks gezonde keuzes.

Wat valt op

Stabilisatie van Gezonde Scholen in de afgelopen jaren heeft vooral te maken met het feit dat een vignet 3 jaar geldig is.

- Vignet moet opnieuw aangevraagd worden.
- Aantonen dat gezondheid structureel is verankerd in het beleid en de praktijk van de school.
- Jaarlijks een natuurlijke beweging van instroom, verlenging en uitstroom.
- Het stabiele aantal van circa 100 scholen betekent dat deze beweging over de jaren heen grotendeels in balans is gebleven.
- Vooral aandacht voor behouden en versterken van de kwaliteit en duurzaamheid van de bestaande Gezonde Scholen.

Werk en ouderschap

Aanvalsplan vermindering schoolverzuim wegens ziekte in het MBO

In samenwerking met Sprinc maken we onderdeel uit van een begeleidingstraject (16 weken) voor vroegtijdige schoolverlaters waarbij gezondheidsthema's geïntegreerd worden in het programma om jongeren te reintegreren (school of werk).

Sinds 2025 actief betrokken om jongeren te begeleiden naar werk of school en verdere uitval te voorkomen.

18

jongeren gestart aan het traject

1

jongere terug naar school

9

jongeren aan het werk

4

jongeren opgevolgd door job coach

2

jongeren gestopt na 1 sessie

2

jongeren gestopt gedurende het traject

Werk en ouderschap

Het bevorderen van de gezondheid van MBO-studenten

Met partners die betrokken zijn bij de MBO-opleidingen is een visie en actieplan gemaakt, afgestemd op de methodieken van de Gezonde School. Meer inzet op contact en dialoog met jongeren om wensen en behoeften inzichtelijk te maken.

3

MBO-scholen met visie en actieplan (Vista college, Yuverta, Gilde Opleidingen)

103

deelnemers aan regionale Dialoogsessie Mentale Gezondheid jongeren en jongvolwassen

2

bijeenkomsten werkgroep MBO (visie en actieplan, intervisie)

23

deelnemers aan Lerend Netwerk Vitaliteit en Burgerschap Vista College

Fase overstijgend (1/3)

Rookvrije Generatie

Zet in op het beschermen van kinderen tegen tabaksrook en de verleiding te gaan roken. Rookvrije Start en Rookvrije Kindomgeving zijn concrete onderdelen van deze aanpak.

In alle 16 gemeenten is er aandacht voor het thema met meer focus op vaperen.

Actieve samenwerking in gemeenten:

- Samenwerking met de kinderraad in gemeente Beek om speelplekken rookvrij te maken.
- In samenwerking met JOGG een webinar georganiseerd voor sportverenigingen.

Gezond leren leven

De Trendbreukcyclus bestaat uit opeenvolgende fases waarin telkens de basiselementen voeding, beweging en welbevinden terugkomen. Zo wordt een doorgaande lijn gecreëerd met een eenduidig aanbod en eenheid van taal.

Stand van zaken basiselementen 2025:

71% van de PO-scholen gebruikt erkend lesprogramma	50% van de VO-scholen gebruikt erkend lesprogramma	
94% van de PO-scholen gebruikt beweegprogramma	100% van de VO-scholen gebruikt vakwerkplan	
69% van de PO-scholen biedt fruit/groente aan	51% van de PO-scholen heeft een feestbeleid ipv traktatiebeleid	82% van de VO-scholen biedt fruit/groente aan

De praatplaat 'Gezond leren leven' blijft een belangrijke gesprekstool in gesprekken met kinderopvang, scholen en regionale/ gemeentelijke (onderwijs) tafels. Het helpt om te prioriteren en doelstellingen te formuleren bij het werken aan gezondheid in onderwijs en kinderopvang.

Rookvrije Start

Het KWF-project Rookvrije Start wordt uitgevoerd in de pilot-gemeenten Heerlen, Kerkrade, Brunssum en Landgraaf en loopt van 1 mei 2024 tot 1 mei 2028.

In 2025 is de pilot SMR-coaching (stoppen met roken) op locatie uitgevoerd. Deze coaching vond plaats dicht bij de mensen zelf, in de eigen buurtomgeving.

- Aanmeldingen komen rechtstreeks of via verwijzing door een professional uit het sociaal of medisch domein.
- In de eerste helft van 2025 zijn 23 deelnemers verwezen naar SMR coaching, waarvan 11 personen het traject succesvol hebben afgerond.
- In de tweede helft van 2025 zijn er 14 deelnemers gestart. Deze trajecten lopen nog door.

Fase-overstijgend

Wat valt op?

Rookvrije Generatie zet extra in op vaperen:

Rookvrije sportomgevingen (ook vanuit het regionaal sportakkoord)

- Voorlichting ouders PO en VO
- Voorlichting kinderen (VO)
- Stoppen met roken/vaperen aanbod (VO)
- Samenwerken met de BVO's rondom het thema roken/vaperen
- Alle scholen kunnen (gratis) het bord 'rookvrij is vapevrij' aanvragen.

Monitoring vaperen

Vaperen wordt in alle monitors uitgevraagd, resultaten terug te vinden in Gezondheidsatlas:

- [Jeugd](#)
- [Jongvolwassenen](#)
- [Focusgroepen](#) waarin vaperen aan bod kwam
- [Volwassenen en ouderen](#):
- In de Kindmonitor wordt vaperen ook uitgevraagd; of ouder thuis vaperet, verschillende stellingen vanaf welke leeftijd een kind volgens de ouder 'mag' vaperen, en of de moeder tijdens de zwangerschap heeft gevaperet.
- In de JOGG-monitor komt vaperen ook aan bod, namelijk; of de school een rook- en vapevrij beleid heeft, en of het schoolplein zichtbaar rook- en vapevrij is.

Zie ook [Nieuws | Roken en vaperen in Zuid-Limburg | Gezondheidsatlas Zuid-Limburg](#)

Fase overstijgend (2/3)

Dialogo met de jeugd

Helpt om meer inzicht te krijgen in hoe we jeugd en jongvolwassenen (12-27 jaar) kunnen bereiken, hoe het met hen gaat en op welke manier ze benaderd willen worden.

Om goed aan te kunnen sluiten bij deze doelgroep gingen wij op verschillende manieren in dialoog met jongeren:

- Focusgroepen over de resultaten van de jongvolwassenenmonitor.
 - Herkennen zij de resultaten binnen hun vriendengroep?
 - Wat hebben zij nodig in hun buurt?
 - De resultaten staan op de Gezondheidsatlas Zuid-Limburg.
- 'Mini Denktank': een klein groepje betrokken jongvolwassenen dat mee wil denken over vragen die GGD Zuid-Limburg heeft.
 - Hoe kunnen wij vanuit preventie bijdragen aan de gezondheid van jongvolwassenen in Zuid-Limburg?
- Aangesloten bij Young Perspective, een beweging van, voor en met jongeren in Limburg. Deze community verbindt jongeren met elkaar én met organisaties zoals gemeenten en scholen. Het doel is om beleid, onderzoek en activiteiten beter aan te laten sluiten op de wereld van jongeren.

Arbeid & gezondheid

Trendbreuk wil de thema's voeding, beweging en welzijn onder de aandacht brengen in organisaties en bedrijven. Het helpt werkgevers ook op de werkplek een gezonde leefstijl te bevorderen.

In goed onderling overleg met werkgevers-verenigingen zijn de gesprekken vooralsnog gestopt. Een mogelijk vervolg zal op basis van specifieke thema's plaatsvinden.

Fase-overstijgend

Goed voorbeeld dialoog met de jeugd

Het nieuwe contactmoment Jeugdgezondheidszorg (JGZ) in de 4e klas wordt samen met de JGZ en leerlingen van de Nieuwe Thermen en het Graaf Huyn College vormgegeven.

JOGG (Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst)

Ondersteunt regionale projecten om de gezondheidsachterstand te verkleinen door te werken vanuit 7 kind omgevingen.

In samenwerking met JGZ is de JOGG preventielijn in alle 16 gemeenten uitgerold. Dit stimuleert ouders te kiezen voor een gezonde leefstijl. Er wordt regionaal samengewerkt zoals bijvoorbeeld bij de Week van de Mediawijsheid (theatervoorstellingen voor ouders in de 3 subregio's), peuter- en kleuter4daagse, de kraanwaterdag (WML 100 jaar) en de Kantinepraat (webinar voor sportverenigingen).

Wat valt op?

JOGG: Gemeente- en provinciehuis geven goede voorbeeld met gezonder eten op de werkvloer. Die ambitie liep tot eind 2025.

Ambitiedocument

- 63 gemeenten, 4 provincies, 2 cateraars (Appel en Vitam) en de VNG ondertekenden het ambitiedocument.
- Samen met JOGG-Teamfit coaches concrete stappen richting gezonder voedingsaanbod volgens richtlijnen Voedingscentrum.
- Niet in één keer perfect, wél zichtbaar beter.

De handtekeningen verdwijnen, het goede voorbeeld niet

- Ambitie hielp gesprek op gang brengen en beweging te creëren.
- Per 2026 is officieel document geen vereiste meer, het mag zelfs geen drempel zijn.
- Gezonder bedrijfsrestaurant kun je vandaag al regelen.
- Als JOGG-gemeente geef je het goede voorbeeld, elke dag opnieuw. Niet omdat het moet, maar omdat je weet dat het werkt.
- Ook vanaf 2026 blijven gemeente- en provinciehuizen een belangrijke plek om te laten zien: dit vinden wij normaal.

Gezonder voedingsaanbod in het gemeentehuis

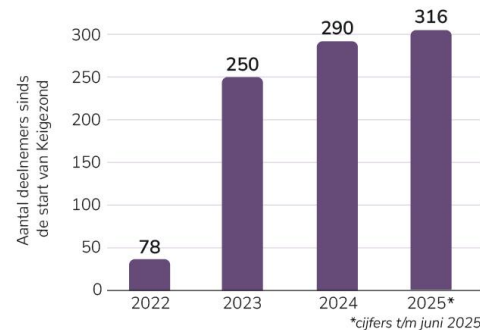
Fase overstijgend (3/3)

Keigezond

Begeleidt kinderen met overgewicht en obesitas naar een gezonde(re) leefstijl en een gezonder gewicht.

De voorbereiding voor de uitrol van Keigezond naar alle gemeenten in Limburg is vertraagd in 2025. Keigezond loopt wel door in de pilotgemeenten Heerlen, Kerkrade, Maastricht en Sittard-Geleen.

Fase-overstijgend

Burgerparticipatie

'Praten mét burgers' in plaats van 'praten over' zorgt dat Trendbreuk aansluit bij de wensen en behoeften van burgers.

In 2025 is het coachingstraject voor professionals afgerond.

Visie op burgerparticipatie en betrokkenheid is beschreven en vastgesteld. Implementatie volgt via een werkgroep.

Mentaal welbevinden

Door in te zetten op een mentaal gezonde generatie hebben we invloed op de mentale gezondheid in de volgende levensfasen van deze generatie.

Er is behoefte aan een samenhangende aanpak; daar willen we ons als regio voor inzetten en een extra impuls aan geven. De levensloopbenadering binnen Trendbreuk en de uitbreiding naar de volgende levensfasen staan hierbij centraal.

103 deelnemers Dialoogsessie Mentale Gezondheid jongeren en jongvolwassenen

Lancering digitaal platform injeboL.nl

Goedkeuring projectplan preventie: Mentaal Gezond Zuid-Limburg

Trendbreuk = Preventie

Door aan te sluiten bij het gewone leven, bereiken we kinderen en jongeren voordat problemen groot worden en wordt zorg uitgesteld of voorkomen. Dat is de kracht van preventie.

Vroege vragen zijn kansen voor een gezonde toekomst

KLEIN EN ALLEDAAGS

Dichtbij het dagelijks leven

GROOT EN COMPLEX

Grote impact op gezondheid en samenleving

Zindelijkheid

Praktische vraag,
grotere zelfredzaamheid
en zelfvertrouwen

Taalontwikkeling

Goede taalbasis,
beter leren, meer
kansen

Slapen

Voldoende slaap,
betere ontwikkeling
en weerbaarheid

Buitenspelen
& bewegen

Gezond lijf,
minder stress,
meer energie

Gezond eten
en drinken

Goede voeding,
gezonde groei,
meer concentratie

Opvoedvragen

Steun en advies,
meer rust en
veerkracht thuis

Mentale
gezondheid

Tijdige steun
voorkomt verergering
van klachten

Middelengebruik
(vapen)

Voorkomen is beter
dan genezen

Suicidepreventie

Suicide is de
grootste doodsoorzaak
onder jongeren

Domeinoverstijgend samenwerken

- Gezinnen in kwetsbare situatie hebben veelal te maken met meerdere organisaties en hulpverleners.
- Niemand heeft daar volledig zicht op.

Oplossingen mogelijk door middel van

- Gebiedsgericht werken
- Doorbraakmethode
- Knooppunten Kansrijke Start
- Integraal en domeinoverstijgend werken, ook met Jeugdhulp

Borging

- Succesvolle projecten worden en zijn geborgd in de reguliere begroting, denk aan Voorzorg, Stevig ouderschap en NNZ
- Afspraak is ook dat projecten die niet succesvol zijn stoppen.
- Kansrijke Start in totaliteit structureel geborgd; in AZWA en in coalitieakkoord
- Echter tot nu toe ook sprake van successen en toch lastige borging van enkele projecten zoals Geboortezorg Flex en Keigezond

De gemeente en haar inwoners

Verantwoordelijkheid van de inwoners/ouders zelf als het gaat om hun gezondheid

- Eigen verantwoordelijkheid van inwoners en ouders nadrukkelijk centraal.
- Maar...gezond gedrag is niet alleen een individuele keuze is, maar wordt sterk beïnvloed door de sociale, economische en fysieke leefomgeving.
- Daarom ondersteunen bij veerkracht, zelfredzaamheid en gezonde keuze.

Beloning

Bewust (nog) niet als hoofdinstrument gekozen vanwege

- kortdurend effect;
- minder bijdrage aan duurzame gedragsverandering, zeker bij complexe problematiek;
- risico dat beloningssystemen juist groepen uitsluiten die al kwetsbaar zijn;
- focus op intrinsieke motivatie en structurele verbeteringen in omgeving en ondersteuning.

De gemeente en haar inwoners

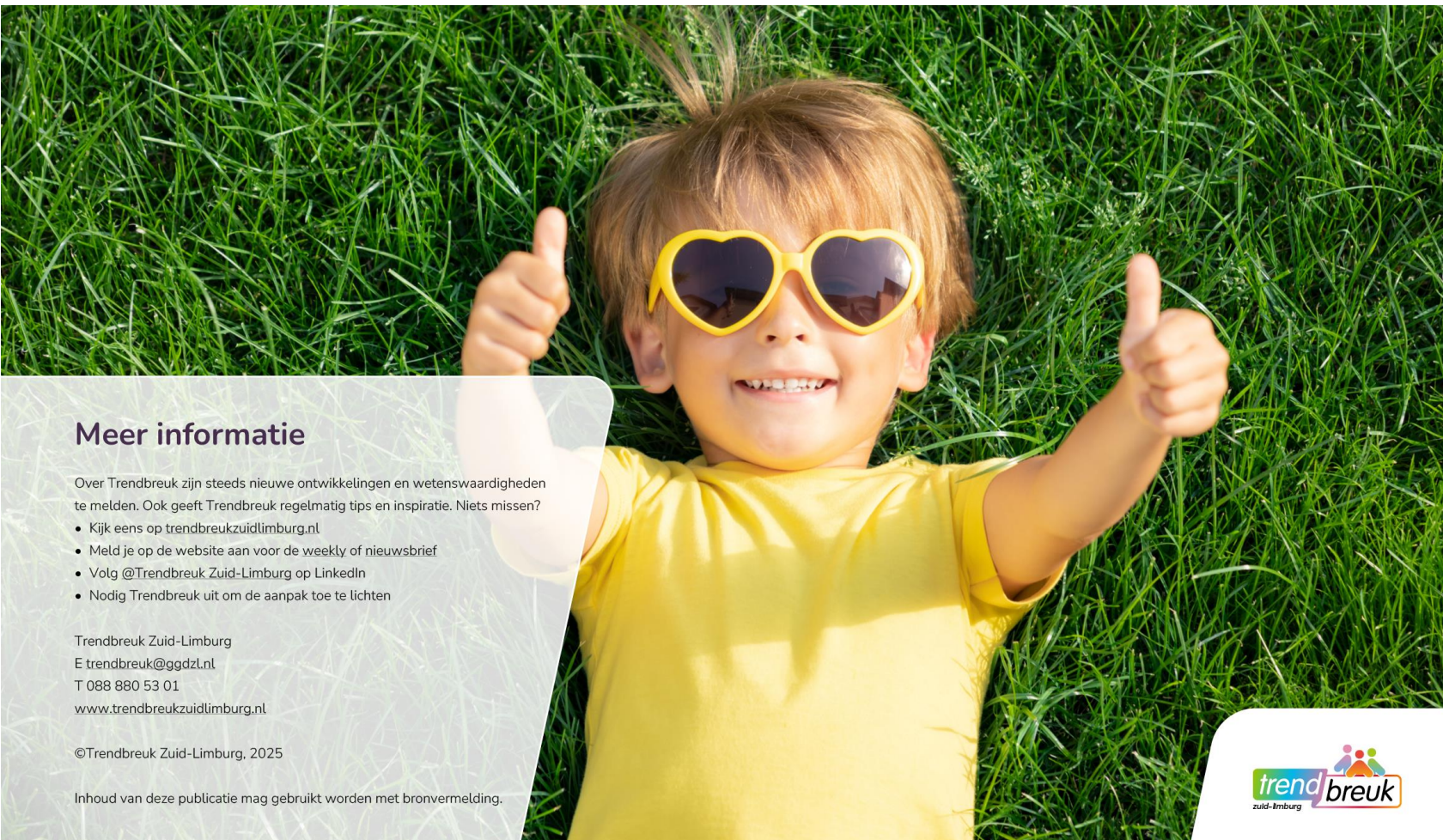
Onderlinge afstemming tussen gemeenten

Trendbreuk is opgezet als een **regionale aanpak**.

Gemeenten werken samen op basis van een gezamenlijke visie, gedeelde doelen en afgestemde interventies. Er is regelmatig bestuurlijk en ambtelijk overleg, gezamenlijke monitoring en kennisdeling, zodat gemeenten niet ieder afzonderlijk het wiel hoeven uit te vinden, maar wel ruimte houden voor lokale accenten.

Ook hier weer het voorbeeld van Kansrijke Start waarin niet alleen de gemeenten 1 beleid uitvoeren, maar ook alle betrokken partners baat hebben

Dank voor de aandacht

Meer informatie

Over Trendbreuk zijn steeds nieuwe ontwikkelingen en wetenswaardigheden te melden. Ook geeft Trendbreuk regelmatig tips en inspiratie. Niets missen?

- Kijk eens op trendbreukzuidlimburg.nl
- Meld je op de website aan voor de weekly of nieuwsbrief
- Volg @Trendbreuk Zuid-Limburg op LinkedIn
- Nodig Trendbreuk uit om de aanpak toe te lichten

Trendbreuk Zuid-Limburg
E trendbreuk@ggzl.nl
T 088 880 53 01
www.trendbreukzuidlimburg.nl

©Trendbreuk Zuid-Limburg, 2025

Inhoud van deze publicatie mag gebruikt worden met bronvermelding.

